

Seria e traktateve europiane – n° 176

KONVENTA EUROPIANE PËR PEIZAZHIN

Firenze, 20.X. 2000

Hyrje

Shtetet anëtare të Këshillit të Europës, nënshkruese të kësaj Konvente,

Duke pasur parasysh se qëllimi i Këshillit të Europës është të realizojë një bashkim më të ngushtë midis anëtarëve të tij, me qëllim që të ruajë e të çojë përpara idealet dhe parimet që janë trashëgimi e tyre e përbashkët, dhe se ky qëllim është ndjekur në mënyrë të veçantë nga arritja e marrëveshjeve në fushat ekonomike e shoqërore;

Të interesuara të arrijnë një zhvillim të qëndrueshëm mbështetur mbi një ekuilibër të harmonishëm midis nevojave sociale, ekonomisë dhe mjedisit;

Duke vënë re se peizazhi ndikon në mënyrë të rëndësishme në interesin e përgjithshëm, në rrafshin kulturor, ekologjik, mjedisor e shoqëror, dhe se është burim për veprimtarinë ekonomike, e cila, duke u mbrojtur, menaxhuar dhe planifikuar më së miri mund të favorizojë krijimin e vendeve të punës;

Të ndërgjegjshme që peizazhi ndihmon në përpunimin e kulturave lokale dhe është komponent themelor i trashëgimisë kulturore e natyrore të Europës, duke ndikuar kështu në lulëzimin e qenieve njerëzore dhe forcimin e identitetit evropian;

Duke pranuar që peizazhi është kudo një element i rëndësishëm për cilësinë e jetës së popullatave : në mjediset urbane e në fshatra, në territoret e cenuara sikurse në ato të pacenuara, në hapësirat e mirëmbajtura sikurse në ato të mjedisit jetësor;

Duke vërejtur se zhvillimi i teknikave të prodhimit bujqësor, pyjor, industrial e mineral dhe zbatimi i tyre në fushën e planifikimit të territorit, urbanizmit, transportit, rrjeteve të komunikimit, turizmit e organizimit të kohës së lirë, dhe përgjithësisht shndërrimet ekonomike botërore vazhdojnë, në mjaft raste, të përshpejtojnë transformimin e peizazheve;

Duke dashur t'i përgjigjen dëshirës së publikut për të shijuar peizazhe cilësorë e për të luajtur një rol aktiv në transformimin e tyre;

Të bindura që peizazhi përbën një element thelbësor për mirëqenien individuale e sociale, dhe se mbrojtja, menaxhimi dhe planifikimi i tij nënkuptojnë të drejta e përgjegjësi për secilin;

Duke pasur parasysh tekstet juridike ekzistuese ndërkombëtare në fushat e ruajtjes dhe administrimit të trashëgimisë natyrore e kulturore, të planifikimit territorial, të autonomisë lokale dhe të bashkëpunimit ndërkufitar, konkretisht Konventën për ruajtjen e jetës së egër dhe të mjedisit natyror të Europës (Bernë, 19 shtator 1979), Konventën për ruajtjen e trashëgimisë arkitekturore të Europës (Grënada, 3 tetor 1985), Konventën evropiane për mbrojtjen e trashëgimisë arkeologjike (të rishikuar) (La Valeta, 16 janar 1992), Konventën-kuadër evropiane për bashkëpunimin ndërkufitar të kolektiviteve apo autoriteteve territoriale (Madrid, 21 maj 1980), si dhe protokollet e saj shtesë, Kartën evropiane të autonomisë lokale (Strasburg, 15 tetor 1985), Konventën për diversitetin biologjik (Rio 5 qershor 1992), Konventën për mbrojtjen e trashëgimisë botërore, kulturore e natyrore (Paris, 16

nëntor 1972), si dhe Konventën për përfshirjen e publikut në procesin e informacionit, të vendimmarrjes dhe në fushën e drejtësisë për sa i përket çështjeve të mjedisit (Aarhus, 25 qershor 1998);

Duke njohur se cilësia dhe larmia e peizazheve evropiane përbën një burim të përbashkët për mbrojtjen, menaxhimin dhe planifikimin e të cilit kërkohet të bashkëpunohet;

Duke dashur të krijojnë një instrument të ri kushtuar tërësisht mbrojtjes, menaxhimit dhe planifikimit të krejt peizazheve evropiane,

U morën vesh për sa më poshtë :

KREU I – DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 1 – Përkufizime

Për qëllimet e kësaj Konvente :

- a. Termi “Peizazh” përcakton një pjesë territori ashtu siç konceptohet prej vetë popullatave, karakteri i të cilit varet nga veprimi i faktorëve natyrorë dhe/apo njerëzorë, si dhe nga ndërveprimi i tyre;
- b. Termat “Politikë peizazhi” përcaktojnë atë formulim që i japin autoritetet publike kompetente parimeve të përgjithshme, strategjive dhe orientimeve që lejojnë marrjen e masave të veçanta për mbrojtjen, menaxhimin dhe planifikimin e peizazhit;
- c. Termat “Objektiv për cilësinë e peizazhit” përcaktojnë atë formulim që i japin autoritetet publike kompetente një peizazhi të dhënë, aspiratave që ushqen një popullatë e caktuar lidhur me karakteristikat peizazhiste të kuadrit të tyre jetësor;
- d. Termat “Mbrojtje e peizazheve” nënkuptojnë veprimet e ndërmarra për ruajtjen dhe mirëmbajtjen e elementëve shprehës apo karakteristikë të një peizazhi, të përligjura nga vlera e tij trashëgimore, e prejardhur nga konfigurimi i tij natyror dhe/apo ndërhyrja njerëzore;
- e. Termat “Menaxhim i peizazheve” nënkuptojnë veprimet që synojnë të mirëmbajnë një peizazh të dhënë brenda një perspektive zhvillimi të qëndrueshme, me qëllim që të orientohen dhe harmonizohen transformimet që sjellin evolucionet shoqërore, ekonomike e mjedisore;
- f. Termat “Planifikim i peizazheve” nënkuptojnë veprimet me karakter hulumtues e parashikues, për vlerësimin, restaurimin apo krijimin e peizazheve.

Neni 2 – Fusha e zbatimit

Veç marrjes me rezervë të dispozitave të nenit 15, kjo Konventë gjen zbatim në krejt territorin e Palëve kontraktuese dhe ka të bëjë me hapësirat natyrore, rurale, urbane dhe periurbane. Përfshin hapësirat tokësore, ujërat e brendshme dhe detare. Ka të bëjë si me peizazhet që mund të konsiderohen të veçanta, ashtu dhe me peizazhet e mjedisit të përditshëm dhe peizazhet e degraduara.

Neni 3 – Objektivat

Kjo Konventë synon të nxisë e të çojë përpara mbrojtjen, menaxhimin dhe planifikimin e peizazheve, si dhe të organizojë bashkëpunimin evropian në këtë fushë.

KREU II 6 - MASA NË RRAFSH KOMBËTAR

Neni 4 – Shpërndarja e kompetencave

Secila Palë vë në zbatim këtë Konventë, veçanërisht nenet 5 dhe 6, në bazë të shpërndarjes së kompetencave që bën ajo vetë, në përputhje me parimet e saj kushtetuese dhe organizimin administrativ, si dhe duke respektuar parimin e dytësoritetit, në bazë të Kartës europiane të autonomisë lokale. Pa shkelur dispozitat e kësaj Konvente, secila Palë e zbaton këtë Konventë në përputhje me politikatat që harton ajo vetë.

Neni 5 – Masa të përgjithshme

Çdo Palë kontraktuese zotohet :

- a. ta njohë juridikisht peizazhin si një komponent themelor të kuadrit jetësor të popullatave, shprehje të larmisë së trashëgimisë së tyre të përbashkët kulturore e natyrore, dhe themel të identitetit të tyre;
- b. të përcaktojë e të zbatojë politika të tilla për peizazhet që të synojnë mbrojtjen, menaxhimin dhe planifikimin e tyre nëpërmjet marrjes së masave të veçanta parashikuar nga neni 6;
- c. të krijojë procedura të tilla pjesëmarrjeje të publikut, të autoriteteve lokale e rajonale, dhe të protagonistëve të tjerë të interesuar për hartimin dhe realizimin e politikave të peizazhit përmendur në pikën b. sa më sipër;
- d. ta përfshijë peizazhin në kuadrin e politikave që kanë të bëjnë me menaxhimin e territorit e të urbanizmit, dhe në kuadrin e politikave kulturore, mjedisore, bujqësore, shoqërore e ekonomike, si dhe në kuadrin e politikave të tjera që mund të kenë një efekt të drejtpërdrejtë apo të tërthortë mbi peizazhin.

Neni 6 – Masa të veçanta

A   Sensibilizimi

Çdo Palë zotohet të rrisë sensibilizimin e shoqërisë civile, të organizatave private dhe të autoriteteve publike për vlerën e peizazheve, për rolin dhe shndërrimin e tyre.

B   Formimi dhe edukimi

Çdo Palë zotohet të nxisë :

- a. formimin e specialistëve për njohjen e peizazheve dhe ndikimin që ushtrohet mbi to;
- b. hartimin e programeve formuese shumëdisiplinore lidhur me politikën e mbrojtjes, menaxhimit dhe planifikimit të peizazhit, programe të destinuara për profesionistë të sektorit privat e publik dhe për shoqatat që interesohen për të;
- c. arsimin shkollor e universitar për të trajtuar, në lëndë të posaçme, vlerat që kanë të bëjnë me peizazhin dhe çështjet lidhur me mbrojtjen, menaxhimin dhe planifikimin e tij;

C   Identifikimi dhe kualifikimi

- 1   Duke mobilizuar protagonistët përkatës në përputhje me nenin 5 pika c. dhe duke synuar një njohje më të mirë të peizazheve të saj, secila Palë zotohet :

- a.
    - i të identifikojë peizazhet e veta në tërësinë e territorit të saj;
    - ii të analizojë karakteristikat e tyre, si dhe dinamikat dhe presionet që ndikojnë në modifikimin e tyre;
    - iii të ndjekë nga afër shndërrimet e tyre;
  - b. të bëjë vlerësimin e peizazheve të identifikuar, duke mbajtur parasysh tiparet e veçanta që u njohin protagonistët dhe popullatat e interesuara.
- 2 Procedurat identifikuese dhe vlerësuese të mbështeten në këmbimet e përvojave e të metodologjive, organizuar midis Palëve në shkallë europiane, në zbatim të nenit 8.

D Objektiva për rritjen cilësore të peizazheve

Çdo Palë zotohet të përcaktojë objektiva për rritjen cilësore të peizazheve të identifikuar e të vlerësuar, pas konsultimesh me publikun, në përputhje me nenin 5 pika c.

E Zbatimi

Për zbatimin e politikave të peizazhit, çdo Palë zotohet të vërë në përdorim mjete ndërhyrëse, duke synuar mbrojtjen, menaxhimin dhe/apo planifikimin e peizazheve.

KREU III - BASHKËPUNIMI EUROPIAN

Neni 7 – Politikat dhe programet ndërkombëtare

Palët zotohen të bashkëpunojnë për të trajtuar çështjen e peizazhit në politikat dhe programet ndërkombëtare, si dhe të rekomandojnë, në rast nevojë, që të përfshihen në to vlerësime e gjykime që kanë lidhje me peizazhin.

Neni 8 – Ndihma e ndërsjellë dhe këmbimi i informacioneve

Palët zotohen të bashkëpunojnë për të forcuar efektin e masave të marra në përputhje me nenet e kësaj Konvente, dhe në mënyrë të veçantë :

- a. të japin ndihmë teknike e shkencore të ndërsjellë nëpërmjet pasurimit dhe këmbimit të përvojave e të veprimtarive hulumtuese në fushën e peizazhit;
- b. të mbështesin këmbimet e ekspertëve të peizazhit, konkretisht në drejtim të formimit dhe të informacionit;
- c. të këmbajnë informacione për tërë çështjet e parashikuara nga dispozitat e kësaj Konvente.

Neni 9 – Peizazhet ndërkufitare

Palët zotohen të nxisin bashkëpunimin ndërkufitar në rrafsh lokal e rajonal dhe, në rast nevojë, të përpunojnë e të zbatojnë programe të përbashkëta për peizazhin.

Neni 10 – Ndjekja e zbatimit të Konventës

- 1. Komitetet ekzistuese të ekspertëve kompetentë, krijuar në bazë të nenit 17 të Statutit të Këshillit të Europës, ngarkohen nga Komiteti i Ministrave të Këshillit të Europës për ndjekjen e zbatimit të Konventës.

2. Pas çdo mbledhjeje të Komitetit të ekspertëve, Sekretari i Përgjithshëm i Këshillit të Europës i paraqet Komitetit të Ministrave një raport lidhur me punimet dhe funksionimin e Konventës.
3. Komitetet e ekspertëve i propozojnë Komitetit të Ministrave kriteret për dhënien dhe zbatimin e një Çmimi për Peizazhin të Këshillit të Europës.

Neni 11 – Çmimi për Peizazhin i Këshillit të Europës

1. Mund të marrin Çmimin e Këshillit të Europës për Peizazhin kolektivitetet lokale e rajonale, si dhe grupimet e tyre, të cilat, në kuadrin e politikës së peizazhit të një Pale të lidhur me Konventën, kanë zbatuar një politikë apo masa të tilla që synojnë mbrojtjen, menaxhimin dhe/apo planifikimin e qëndrueshëm të peizazheve të tyre, duke dhënë provën e një efektshmërie të qëndrueshme dhe duke u bërë kështu shembull për kolektivitetet e tjera territoriale europiane.
2. Kandidaturat për Çmimin e Këshillit të Europës për Peizazhin i përcillen nga Palët kontraktuese Komiteteve të ekspertëve parashikuar nga neni 10. Mund të jenë kandidaturre edhe kolektivitetet lokale e rajonale ndërkufitare, si dhe grupimet e këtyre kolektiviteteve lokale apo rajonale, me kusht që ato të administrojnë bashkërisht peizazhin në fjalë.
3. Me propozim të Komiteteve të ekspertëve parashikuar nga neni 10, Komiteti i Ministrave përcakton bën të ditur kriteret për dhënien e Çmimit të Peizazhit të Këshillit të Europës, miraton rregulloren e këtij Çmimi dhe jep këtë Çmim.
4. Dhënia e Çmimit të Peizazhit të Këshillit të Europës duhet t'i bëjë subjektet që marrin titullin të përkujdesen për mbrojtjen, menaxhimin dhe/apo planifikimin e qëndrueshëm të peizazheve përkatës.

KREU IV – KLAUZOLA PËRFUNDIMTARE

Neni 12 – Lidhjet me instrumentet e tjerë

Dispozitat e kësaj Konvente nuk cenojnë dispozitat e prera në fushën e mbrojtjes, menaxhimit apo planifikimit të peizazheve që përmbajnë instrumentet e tjerë detyrues kombëtarë a ndërkombëtarë që kanë hyrë apo do të hyjnë në fuqi.

Neni 13 – Nënshkrimi, ratifikimi, hyrja në fuqi

1. Kjo Konventë është e hapur për nënshkrim për shtetet anëtare të Këshillit të Europës. Ajo i nënshtrohet procedurës së ratifikimit, pranimit apo miratimit. Instrumentet e ratifikimit, pranimit apo miratimit do të depozitohen pranë Sekretarit të Përgjithshëm të Këshillit të Europës.
2. Konventa do të hyjë në fuqi ditën e parë të muajit që pason përfundimin e një periudhe prej tre muajsh nga data në të cilën dhjetë shtete anëtare të Këshillit të Europës do të kenë shprehur pëlqimin e tyre për t'u lidhur me Konventën në përputhje me dispozitat e paragrafit të mëparshëm.
3. Për çdo nënshkrues që do të shprehë më pas pëlqimin e tij për të qenë i lidhur me Konventën, kjo do të hyjë në fuqi ditën e parë të muajit që pason përfundimin e një periudhe prej tre muajsh pas datës së depozitimit të instrumentit të ratifikimit, pranimit apo miratimit.

Neni 14 - Aderimi

1. Pas hyrjes në fuqi të kësaj Konvente, Komiteti i Ministrave të Këshillit të Europës mund të ftojë Bashkësinë evropiane dhe çdo shtet evropian jo anëtar i Këshillit të Europës të aderohet në këtë Konventë, nëpërmjet një vendimi të marrë me shumicën e parashikuar në nenin 20 pika d. të Statutit të Këshillit të Europës, dhe me unanimitetin e shteteve Palë që kanë të drejtën e pjesëmarrjes në Komitetin e Ministrave.
2. Për çdo shtet aderues apo për Bashkësinë evropiane në rast aderimi, kjo Konventë do të hyjë në fuqi ditën e parë të muajit që pason përfundimin e një periudhe prej tre muajsh pas datës së depozitimit të instrumentit të aderimit pranë Sekretarit të Përgjithshëm të Këshillit të Europës.

Neni 15 – Zbatimi territorial

1. Çdo shtet apo Bashkësia evropiane, në çastin e nënshkrimit apo të depozitimit të instrumentit të tyre ratifikues, pranues, miratues apo aderues mund të caktojë territorin apo territoret për të cilat zbatohet kjo Konventë.
2. Secila Palë, nëpërmjet një deklarate drejtuar Sekretarit të Përgjithshëm të Këshillit të Europës, në çdo çast të mëvonshëm mund ta shtrijë zbatimin e kësaj Konvente në çdo territor tjetër të përcaktuar në deklaratë. Konventa do të hyjë në fuqi lidhur me këtë territor ditën e parë të muajit që pason përfundimin e një periudhe prej tre muajsh pas datës së marrjes së deklaratës nga Sekretari i Përgjithshëm.
3. Çdo deklaratë e bërë në bazë të dy paragrafëve të mësipërm mund të tërhiqet për sa i përket çdo territori të përcaktuar në këtë deklaratë, nëpërmjet një notifikimi drejtuar Sekretarit të Përgjithshëm të Këshillit të Europës. Tërheqja do të hyjë në fuqi ditën e parë të muajit që pason përfundimin e një periudhe tremujore pas datës së marrjes së notifikimit nga Sekretari i Përgjithshëm.

Neni 16 – Denoncimi

1. Secila Palë, në çdo çast, mund ta denoncojë këtë Konventë duke i drejtuar një notifikim Sekretarit të Përgjithshëm të Këshillit të Europës.
2. Denoncimi do të hyjë në fuqi ditën e parë të muajit që pason përfundimin e një periudhe prej tre muajsh pas datës së marrjes së notifikimit nga Sekretari i Përgjithshëm.

Neni 17 – Amendamentet

1. Secila Palë apo Komitetet e ekspertëve përmendur në nenin 10 mund të propozojnë amendamente lidhur me këtë Konventë.
2. Çdo propozim për amendament i notifikohet Sekretarit të Përgjithshëm të Këshillit të Europës, i cili ua komunikon shteteve anëtare të Këshillit të Europës, Palëve të tjera dhe çdo shteti evropian jo anëtar që është ftuar të aderohet në këtë Konventë në përputhje me dispozitat e nenit 14.
3. Çdo propozim për amendament shqyrtohet nga Komitetet e ekspertëve përmendur në nenin 10, të cilët, tekstin paraprakisht të miratuar prej tyre, ia paraqesin për miratim përfundimtar shumicës së tre të katërtave të përfaqësuesve të Palëve që marrin pjesë në Komitetin e Ministrave. Pas miratimit të tij nga Komiteti i Ministrave me shumicën e parashikuar në nenin 20 pika d. të Statutit të Këshillit të Europës dhe me unanimitetin e

përfaqësuesve të shteteve Palë që kanë të drejtë të marrin pjesë në Komitetin e Ministrave, teksti i përcillet Palëve për pranim.

4. Për Palët që e kanë pranuar, çdo amendament hyn në fuqi ditën e parë të muajit që pason përfundimin e një periudhe prej tre muajsh pas datës në të cilën tre shtete anëtarë të Këshillit të Europës do kenë informuar Sekretarin e Përgjithshëm për pranimin e tij.

Neni 18 - Notifikimet

Sekretari i Përgjithshëm i Këshillit të Europës do t'i notifikojë shteteve anëtare të Këshillit të Europës, çdo shteti apo Bashkësisë europiane që kanë aderuar në këtë Konventë :

- a. çdo nënshkrim;
- b. depozitimin e çdo instrumenti ratifikues, pranues, miratues apo aderues;
- c. çdo datë të hyrjes në fuqi të kësaj Konvente, në përputhje me nenet 13, 14, dhe 15;
- d. çdo deklaratë të bërë në bazë të nenit 15;
- e. çdo denoncim të bërë në bazë të nenit 16;
- f. çdo propozim amendamenti, si dhe çdo amendament të miratuar në përputhje me nenin 17 dhe datën në të cilën ky amendament hyn në fuqi;
- g. çdo akt tjetër, notifikim, informim apo komunikim që ka të bëjë me këtë Konventë.

Për të dëshmuar këtë, të nënshkruarit, rregullisht të autorizuar për këtë qëllim, nënshkruan këtë Konventë.

Bërë në Firence, 20 tetor 2000, në frëngjisht dhe në anglisht, ku të dy tekstet janë njëllë të barasvlershëm, në një kopje të vetme që do të depozitohet në arkivat e Këshillit të Europës. Sekretari i Përgjithshëm i Këshillit të Europës do t'i transmetojë kopje të vërtetuar secilit prej shteteve anëtare të Këshillit të Europës, si dhe çdo shteti tjetër apo Bashkësisë europiane të ftuara për të aderuar në këtë Konventë.